

عکس: خبرگزاری صداوسیما

۱۲ پاسگاه محیط‌بانی تعطیل شدند

گزارش میدانی هم‌میهن از سایت تکثیر یوز در اسارت توران

با کمترین تماس با انسان، به‌همین دلیل است که یوزبان‌ها هرگز وارد لاین‌ها (راهروهای عشق) میان فنس‌ها نمی‌شوند تا یوزها به حضور انسان عادت نکنند و نسل‌های بعدی آنها بتوانند در زیستگاه‌ها وارد روند معرفی شوند.

سیستم تکثیر در اسارت یوزپلنگ سلکتیو -انتخابی- و بر مبنای گرانش‌های شخصی آنهاست و احتمال جفتگیری فیروز با هرسه ماده کم است اما احتمال جفتگیری با یکی از یوزهای ماده همچنان وجود دارد. علی شمس توضیح می‌دهد، قرار است شیوه فعلی از مدل قبلی که مثل باغ‌وحش بود، به یک مدل استاندارد نیمه‌طبیعی برسد که یوزهای نسل بعد قابلیت معرفی مجدد در آینده داشته باشند. برای تامین غذا اگر در دسترس باشد، از طعمه‌های طبیعی و اگر نباشد، از گوشت‌هایی که نزدیک به طعمه‌های طبیعی مثل شترمرغ و شتر است، استفاده شود؛ با حداقل چربی و نزدیک به طعمه‌های وحشی.

هرروز درست در همان ساعتی که یوزها خودشان را زیر سایه‌ها کرده‌اند، یوزبان‌ها آنها را می‌پایند و رفتارهایشان را می‌نویسند؛ چون همه‌چیز باید رصد شود. زیر آفتاب داغ اوایل شهر یوزماه، یوزبان‌ها در سایه نشست‌اند تا بازدید از سایت تمام شود و به کار روزانه‌شان برگردند. از یک ساعت قبل از غروب آفتاب باید فعالیت یوزها را ثبت کنند. بعد از غروب، نگهداری محیط‌بان‌های آن از سایت آغاز می‌شود. حالا محیط‌بان مجید عرب‌عامری و شیرعلی سرگزگی باید مراقب یوزها باشند، تا طلوع صبح فردا.

▼ انقراض اکولوژیک برای یوز

اکولوژیست‌ها وضعیت فعلی یوز آسیایی را «انقراض اکولوژیک» می‌دانند، یک‌قدم قبل از انقراض کامل، شرایطی که گونه نمی‌تواند خودش را در طبیعت حفظ کند و همه این پروژه برای خروج از این وضعیت تعریف شده است؛ برنامه‌ای که حدود ۲۴ سال سابقه اجرا در ایران دارد. پروژه ملی یوزپلنگ آسیایی که از شهریورماه سال ۱۳۸۰ به‌صورت بین‌المللی آغاز شد، با همکاری سازمان ملل و برنامه تسهیلات جهانی محیط‌زیست ادامه پیدا کرد. از سال ۱۳۸۰ تا پایان ۱۳۹۷، پروژه به‌صورت بین‌المللی فعالیت می‌کرد و برنامه توسعه سازمان ملل در همه این سال‌ها همراه پروژه بود. از فروردین‌ماه ۱۳۹۸ پروژه به‌صورت کامل تعطیل شد و ۲۸ فروردین‌ماه امسال باقر نظامی برای آغاز این پروژه به‌صورت ملی، حکم گرفت. برنامه نجات یوز، نیمه‌دوم سال قبل توسط متخصصان نوشته شد و یک بازه زمانی پنج‌ساله برای اجرایش در نظر گرفته شد. اگر این پروژه به نتیجه نرسد، یوز آسیایی برای همیشه از دست خواهد رفت؛ مثل شیر و ببر مازندران. «ابتدا تلاش شد یک برنامه ملی باشد و بودجه مستقلی حدود یک‌ونیم هزار میلیارد تومان داشته باشد، اما در شورای عالی محیط‌زیست مصوب نشد و امروز به‌عنوان یکی از زیرمجموعه‌های پروژه تنوع‌زیستی بودجه دارد، اما مشخص نیست و تا امروز حدود ۵۰ میلیارد تومان برای این پروژه دریافت شده است. پروژه نجات یوز آسیایی، پنج‌راهبرد دارد و تکثیر در اسارت، یکی از بخش‌های آن است. حالا یک‌سوم یوزهای

و عیسی و قربان که برادر هستند، سال‌هاست کنار یوزها زندگی می‌کنند؛ از اوایل دهه ۹۰ که در پارک پردیسان تهران کنار کوشکی و دلبر بودند تا حالا که در سایت تکثیر توران کنار ابریشم، کوشکی، دلبر، فیروز و ایران می‌خوابند و بیدار می‌شوند: یک‌هفته کار شبانه‌روزی و یک‌هفته استراحت در زادگاه‌شان، گالیکش گلستان. هرروز صبح بعد از برنامه غذا نوبت نظافت است و یکی از دو یوزبان باید شش یوز را به جایگاه تغذیه منتقل کند و هم‌زمان اتاق‌ها و سایت تمیز و سرگین‌هایشان از روی زمین جمع و درجه‌بندی شود؛ درست مثل عکسی که روی در اتاق مانیوتورینگ چسبانده شده. یوزبان‌ها باید ببندند آن شش یوز، امروز چطور از خواب بیدار شده‌اند؟

فرصت برای تماشای تکان خوردن‌های فیروز و دلبر کوتاه است و آذر، توران، ایران و ابریشم در لانه‌هایشان خوابیده‌اند. امسال آذر، توران و ابریشم آمادگی باروری دارند؛ هر سه تازه بالغ شده‌اند و اولین سالی است که قابلیت باروری دارند و می‌توانند جفتگیری کنند. دلبر هم حدود هشت‌سال است که قابلیت باروری ندارد، اما علت آن سن نیست. ارزیابی‌های امسال ایران هم نشان داد که فعلاً قابلیت باروری ندارد، هر چند این‌هم ارزیابی صددرصد نیست؛ چون سیستم تخمک‌گذاری اوفعال است. رحم او مشکلات کیستیک داشته که در حال درمان است و باید سال دیگر دوباره برای باروری اش تلاش شود. مشکل اصلی تکثیر فعلاً تعداد کم نر است؛ چون فقط یک یوز نر در سایت است که او هم ۱۴ سال سن دارد. اما ارزیابی اسهرم او مشکلی نداشته و قابلیت باروری دارد. حالا ابریشم ۲/۵ ساله، آذر و توران سه ساله، ایران ۹ ساله و دلبر ۱۵ ساله است.

سایت تکثیر در اسارت یوز که در منطقه حفاظتی توران - قسمتی از ذخیره‌گاه زیست‌کره توران- قرار دارد، بخشی از پروژه پنج‌ساله نجات یوز آسیایی است که بعد از شش سال توقف، دوباره از فروردین‌ماه امسال آغاز شده و این شش یوز در آن نگهداری می‌شوند تا شاید با جفتگیری فیروز و یکی از ماده‌های سایت، یک یوز دیگر به جمعیت در معرض انقراض آنها اضافه شود.

جایگاه پنج ماده‌یوز سایت تکثیر در اسارت توران پایین دست آن است و جایگاه تنها نر سایت- فیروز- با فاصله از آنها ساخته شده است. شیوه تکثیری که تا سال ۱۳۹۸ ادامه داشت، «بسته» بود و در برنامه فعلی به نیمه‌طبیعی تغییر پیدا کرده است. پوشش این سایت تفاوتی با زیستگاه اصلی آنها- دشت- ندارد و درست در میانه دشتی است که شرایط طبیعی زیستگاه یوز را دارد؛ با کمترین ارتباط با انسان. به‌همین دلیل مانیوتورینگ، انتقال یوزها و باز و بسته‌شدن درهای آن هم از راه دور انجام می‌شود.

این روش تکثیر که علی شمس، مدیر سایت تکثیر در اسارت توران توضیح می‌دهد، مشابه همان روشی است که در آفریقای جنوبی هم انجام شده و به نتیجه رسیده است. شیوه تازه تکثیر یوزها در سایت توران، یک گام عقب‌تر از سیستم طبیعی و فراجمیتی است که در آینده قرار است آغاز شود؛ یک گام میانی برای بازوحشی‌سازی یوزها و خروج آنها از سیستم اهلی

سارا سبزی
خبرنگار گروه جامعه

خورشید که در شاه‌رود طلوع کند، عیسی یا قربان و گاهی علی شمس، پشت مانیوتور اتاقک مانیوتورینگ می‌نشینند و شروع می‌کنند به شمارش یوزها: دلبر، ایران، فیروز، ابریشم و آذر و توران همه باید سالم و آرام در لانه‌هایشان خوابیده باشند. شمارش که تمام شد، نوبت ثبت رفتارهای شش یوز است؛ همه‌چیز باید با ساعت و ثانیه در آن دفتر بزرگ سبز رنگ داخل اتاقک سایت تکثیر در اسارت توران نوشته شود.

یوزبان‌ها هر روز چک‌لیست‌های صبح تا غروب را تیک می‌زنند: ضدعفونی بی‌ضرر برای حیات‌وحش، چک‌کردن آبشخورها، برگرداندن یوزها به جایگاه بعد از غذای صبحگاهی، تعمیر و نگهداری سایت، چک‌کردن هفتگی فنس‌ها، شست‌وشوی روزانه پنل‌های خورشیدی، تعمیر پرده‌های جداکننده و بررسی منبع آب، نگهداری طعمه‌ها، تخلیه و نظافت آبشخورها.

یوزها در نیمه‌های روز فصل‌های گرم، فعالیتی ندارند و آفتاب که تند می‌شود، در سایه یا روی سقف لانه‌هایشان می‌خوابند؛ مثل همان ساعت‌هایی که همراه علی شمس -مدیر سایت تکثیر در اسارت توران- روی سقف اتاقک مانیوتورینگ ایستاده‌ایم و از دور دلبر را تماشا می‌کنیم که روی سقف یکی از لانه‌ها خوابیده است و کمی دورتر از او، سایه کوچکی از فیروز دیده می‌شود که بیرون از لانه‌اش قدم می‌زند؛ نیمه‌های ظهر نهم شهریورماه، زیر آفتاب داغ پارک ملی توران که بخشی از منطقه حفاظتی توران است.

پروژه تکثیر در اسارت یوز در توران بخشی از پنج راهبرد پروژه نجات یوز آسیایی است که تا روز یکشنبه ۲۶ نفر از آنها در ایران به صورت رسمی شناسایی شده‌اند و شناسنامه دارند. به این عدد روز یکشنبه دو نفر دیگر هم اضافه شد و دو یوزپلنگ دیگر در منطقه حفاظت‌شده ناپبند طلس مشاهده شد. وضعیت یوز آسیایی در ایران آنقدر بحرانی است که ۱۳ نفر از آنها در یک محدوده ۵۰ کیلومتری از جاده عباس به میامی شاه‌رود در سال‌های گذشته جان خود را از دست داده‌اند. اگر نوبت غذا دادن صبحگاهی به یوزها باشد، غذا و داروها طبق برنامه روزانه آن تخته سفید بزرگ داخل اتاقک، وزن کشی می‌شوند و اگر نیاز باشد، به تکه‌های گوشت‌های وزن کشی شده یوزهای مسن‌تر، دارو هم اضافه می‌شود. در همان ساعت‌های طلوع آفتاب یک‌نفر پشت مانیوتور نشسته و یک نفر غذاها را آماده می‌کند. ساعت غذای یوزها یکسان نیست؛ نباید به ساعت‌های همیشگی عادت کنند و قرار است مثل یک یوز وحشی به زندگی در سایت تکثیر ادامه دهند. یوزبان‌ها چهارنفرند؛ عیسی و قربان قربانی‌خواه از گالیکش گلستان و حمید کیقبادی از روستای قلعه بالا و مهدی عرب‌عامری از روستای قزازان.

مهدی و حمید برای زندگی کنار یوزها آموزش دیده‌اند

سارا سبزی
خبرنگار گروه جامعه

احتمال سیلاب در جاده‌ها

روابط عمومی سازمان امداد و نجات جمعیت هلال احمر با صدور هشدار سیلاب، از آماده‌باش نیروهای هلال احمر برای ارائه خدمات خبر داد. براساس پیش‌بینی‌های سازمان هواشناسی، دمای پاییزی از ۱۰ شهریورماه به نیمه‌شمالی کشور می‌رسد و در برخی استان‌ها وقوع پدیده‌های جوی خطرآفرین، پیش‌بینی می‌شود. همچنین بارش‌های موسمی در استان هرمزگان همچنان تداوم دارد و در ارتفاعات و دامنه‌ها احتمال طغیان رودخانه‌های فصلی بالاست. تیم‌های امدادی و عملیاتی هلال احمر در استان‌های درگیر، در آماده‌باش کامل قرار دارند. سازمان امداد و نجات جمعیت هلال احمر از هموطنان درخواست می‌کند تا در شرایط هشدار، از اتراق در حاشیه رودخانه‌ها، مسیرها و مناطق کوهستانی خودداری کنند و در صورت بروز حادثه، بلافاصله با شماره اضطراری ۱۱۲ تماس بگیرند.

قطع فیبر نوری «صدای یارا»

دوروز پیش، تمام سیم‌های فیبر نوری انجمن حمایت از حقوق کودکان که مربوط به تلفن «صدای یارا» بود، توسط اشخاصی نامعلوم قطع شد. به گزارش شرق، سهیلا بابایی، رئیس انجمن حمایت از کودکان با اعلام این خبر به «شرق» گفت: «همان‌روز به مخابرات زنگ زدیم و وقتی کارشناس شرایط را بررسی کرد، مشخص شد که سیم‌های فیبر نوری قطع شده‌اند. یعنی توسط فرد یا افرادی کاملاً پربیده شده‌اند. همان‌وقت، هم به مخابرات نامه‌زدیم و هم در گروه منطقه هشت طرح شکایت‌مان را ثبت کردیم.» به‌گفته بابایی، این اتفاق که مشخص نیست تعمداً بوده یا خیر، خسارت زیادی به انجمن زده است: «چند کاربر دیگر هم با این کار دچار قطعی خط تلفن شده‌اند اما آن‌ها در منزل مسکونی هستند و بعید است کسی کاری به کارشان داشته باشد. اما ما حالا خسارت زیادی دیده‌ایم. کارشناس، میزان خسارت مادی را حدود ۶۰ میلیون تومان برآورد کرد. از طرف دیگر، به‌خاطر قطع‌شدن خطوط تماسی «صدای یارا»، مانگران مخاطبان و افرادی هستیم که در شرایط بحرانی قرار دارند و اکنون نمی‌توانند از خدمات این تلفن، با این وضعیت استفاده کنند.»